

มนุษย์-สัตว์ศึกษา กับการนำเสนอภาพตัวแทนการแรงงานใช้ลิงเก็บมะพร้าวผ่านข่าวในบริบทสังคมโลกาภิวัตน์

Human-Animal Studies and the Representation of Monkey Labor in Coconut Harvesting in the Context of Globalized Media

รุ่งลัดิต จตุรไพศาล

Rungladit Jaturapaisan

Corresponding author, E-mail : rungladit.jatur@dome.tu.ac.th

Received : July 23, 2024
Revised : February 20, 2025
Accepted : May 3, 2025

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้สำรวจผลกระทบของโลกาภิวัตน์ของการประกอบสร้างภาพตัวแทนผ่านมุมมองในบริบทสังคมที่มีความแตกต่างกัน โดยใช้ประเด็นเรื่อง การใช้แรงงานลิงในการเก็บมะพร้าวในประเทศไทย ซึ่งสื่อต่างประเทศมีการนำเสนอความหมายในเชิงการทำลิงไม่ได้รับสวัสดิภาพ และวิเคราะห์ผ่านแนวคิดโลกาภิวัตน์ ภาพตัวแทน และมนุษย์-สัตว์ศึกษา จากการศึกษาพบว่า ประเด็นเรื่องการใช้แรงงานลิงที่นำไปสู่การกดดันเข้ากะที่จากไทย กลุ่มองค์กรเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิสัตว์มีผลต่อการเลือกนำเสนอประเด็นปัญหาสังคมโลกมานำเสนอร่วมกับสื่อสารมวลชน ทำให้ประเด็นหนึ่งให้เป็นที่สนใจแก่สังคมได้ผ่านกระบวนการสร้างภาพตัวแทนซึ่งส่งผลให้เกิดการตีความเรื่องราวในลักษณะเหมารวมที่อาจมองข้ามบริบทความเป็นจริงทั้งหมด ทั้งนี้ประเทศไทยก็มีการต่อรองผ่านการสื่อสาร ที่การนำเสนอการเลี้ยงลิงในบริบทเชิงสังคมและวัฒนธรรมที่คนอาศัยอยู่ร่วมกับลิงได้รวมถึงนำไปสู่การสร้างนโยบายส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการเก็บมะพร้าว และพัฒนาการดูแลสวัสดิภาพลิงตามหลักสากล ซึ่งทั้งหมดนี้นับเป็นความสัมพันธ์ระหว่างคนกับสัตว์ที่ส่งผลต่อกัน

คำสำคัญ: แรงงานลิง, การแบนกะที่ไทย, โลกาภิวัตน์, ภาพตัวแทน, มนุษย์-สัตว์ศึกษา

Abstract

This academic article explores the impact of globalization on the construction of representation through different social perspectives, using the issue of monkey labor in coconut harvesting in Thailand as a case study. International media have framed this practice as a violation of animal welfare, interpreting it as depriving monkeys of their natural conditions. This study analyzes the issue through the lenses of globalization, representation, and human-animal studies. Findings indicate that the controversy surrounding monkey labor, which led to the ban on Thai coconut products, was significantly influenced by animal rights organizations. These organizations played a key role in selecting and amplifying global social issues in collaboration with mass media, shaping public perception through the construction of representation. This process contributed to a generalized interpretation that may have overlooked the complete socio-cultural context. In response, Thailand engaged in counter-representation by communicating the traditional coexistence between humans and monkeys within a socio-cultural framework. Additionally, this controversy prompted policy initiatives

to encourage the adoption of technology in coconut harvesting and improve monkey welfare in accordance with international standards. This case illustrates the interconnected relationship between humans and animals, where representation and media narratives can influence both social perceptions and policy developments.

Keywords: Monkey Labor, Thai Coconut Ban, Globalization, Representation, Human-Animal Studies

บทนำ

การใช้แรงงานสัตว์ในภาคการเกษตรเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ในประเทศไทยมาอย่างยาวนานไม่ว่าจะเป็น การขนส่งไม้และการก่อสร้างโดยใช้ช้าง การใช้ควายเพื่อช่วยในการทำการเกษตร การใช้วัวชน สิ่งของเกษตร รวมถึงการใช้ลิงเก็บมะพร้าวที่เป็นวิถีชีวิตท้องถิ่นของคนในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทยที่มีประวัติศสาตร์ยาวนานกว่า 100 ปี มีการรวมกลุ่มคนที่เลี้ยงลิงเพื่อฝึกฝนและจำหน่ายลิงเพื่อใช้เก็บมะพร้าว เช่น ศูนย์สวัสดิการฝึกเลี้ยงเพื่อการเกษตร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่ทำสวนมะพร้าวผสมพันธุ์ลิง และฝึกลิงไว้ขายเริ่มต้นราคาตัวละ 15,000 บาท ไปจนถึง 50,000 บาท โดยเน้นสายพันธุ์ลิงกัง เมื่อลิงอายุ 7-10 ปีจะให้ลิงเก็บมะพร้าว และนำมาเลี้ยงดูจนกว่าจะสิ้นอายุขัย (Thairath, 2563) ทั้งหมดนี้แม้จะเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างคนกับสัตว์ในด้านสังคมและวัฒนธรรม แต่ในอีกด้านหนึ่งเรื่องการใช้แรงงานสัตว์ยังเป็นที่ถูกเถียงในกลุ่มนักเคลื่อนไหวทางสังคมเพื่อสิทธิสัตว์ เช่น องค์กร PETA (People of the Ethical Treatment of Animals) องค์กรไม่แสวงกำไรในสหรัฐอเมริกา ที่นำเสนอข่าวเรื่องการใช้แรงงานลิงที่ถูกจับมาจากป่า และนำมาฝึกฝนให้เก็บมะพร้าว ทำให้ลิงไม่ได้รับสวัสดิภาพ

Complicit in Cruelty

By continuing to sell coconut milk from Thailand, Whole Foods is complicit in the abuse of monkeys and willfully propping up an industry that kidnaps sentient beings, chains them, and treats them as nothing more than coconut-picking machines.

PETA is calling on Whole Foods to live up to its values and sell coconut milk only from countries where monkey labour isn't used, including India, Indonesia, and the Philippines.

PETAUK ANIMALS ARE NOT OURS
to experiment on, eat, wear, use for entertainment or abuse in any other way.

NEWS ACTION CENTRE INVESTIGATIONS ISSUES LIVING RECIPES MEDIA CENTRE ABOUT DONATE NOW

Chained PETA 'Monkeys' Dump Coconuts at Whole Foods

Posted by Lucy Ferguson on May 1, 2024 | PETAUK

Three PETA 'monkeys' in prisoner garb dumped several tens of Aussie-sourced coconuts outside the Whole Foods Market store on Kensington High Street. The action slammed the supermarket giant for continuing to sell coconut milk from Thailand, where monkeys are chained and imprisoned for centuries. Whole Foods refuses to cut ties with the country's coconut industry despite knowing full well that it's driven by the forced labour of endangered and labelled primates.

ภาพที่ 1 ตัวอย่างการนำเสนอข่าว การใช้แรงงานลิงเก็บมะพร้าว
ที่มา: PETA UK, (2024), Monkeys dumping coconuts at Whole Foods, <https://www.peta.org.uk/blog/monkeys-coconut-dump-whole-foods/>

จากภาพที่ 1 การนำเสนอข่าวประเด็นการใช้แรงงานลิง ได้นำไปสู่ประเด็นเรียกร้องการจัดการสวัสดิภาพลิง และเกิดการแบนสินค้ากะทิจากไทยในห้างสรรพสินค้าหลายแห่ง เช่น The Co-Op และ Asda ในสหราชอาณาจักร เนื่องจากมองว่า กะทิของไทยเป็นผลผลิตมาจากการใช้แรงงานลิงเก็บมะพร้าว (Daily Mail, 2024) นอกจากนี้ยังมีบุคคลที่ได้รับการยอมรับในสังคมมาร่วมสนับสนุนประเด็นดังกล่าว เช่น Carrie Symonds คู่สมรสของนายกรัฐมนตรีอังกฤษ Boris Johnson ที่ออกมาสนับสนุนที่ห้างหลายแห่งยุติการขายกะทิที่มาจากการใช้แรงงานลิง (Bangkokbiznews, 2563) หรือมีการจัดกิจกรรมทิ้งมะพร้าวที่หน้าร้าน Whole Foods เพื่อเรียกร้องให้หยุดจำหน่ายกะทิที่มาจากไทย (PETA UK,

2024) เหตุการณ์ดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นถึงผลกระทบจากการเคลื่อนไหวของขบวนการปกป้องพิทักษ์สัตว์ (Animal Rights Movement) ที่มีอย่างยาวนานในประเทศกลุ่มสหราชอาณาจักร กลุ่มการเคลื่อนไหวเหล่านี้มักจะใช้วิธีการตีแผ่ข้อมูล และกระแสดันทางสังคม (Social Sanction) ผ่านการใช้สื่อมวลชน และนำไปสู่การเกิดต่อต้านสินค้าจากสัตว์ดังกล่าว เช่น การต่อต้านการเลี้ยงไก่ในกรงขนาดเล็ก ที่ส่งผลให้ฟาร์มปศุสัตว์ต้องเปลี่ยนแปลงวิธีเลี้ยงไก่ หรือ การต่อต้านการใช้เสื้อผ้าจากขนมิงค์ ที่ส่งผลให้คนที่ซื้อเสื้อไม่กล้าใช้เสื้อผ้าประเภทดังกล่าว (สมชัย สุวรรณบรรณ, 2563)

ในอดีตขบวนการปกป้องพิทักษ์สัตว์ในอังกฤษส่วนใหญ่จะเคลื่อนไหว และส่งผลกระทบภายในประเทศเท่านั้น ไม่ได้ส่งผลในต่างประเทศมากนัก แตกต่างจากปัจจุบันที่ส่งผลกระทบในวงกว้างเนื่องจากแต่ละประเทศมีการเชื่อมโยงกันมากขึ้น เมื่อพิจารณาประเด็นการเคลื่อนไหวเรื่องแรงงานลิง ร่วมกับสถิติข้อมูลจาก CEIC Data (2024) แสดงให้เห็นว่าในปี 2018 ไทยส่งออกกะทิไปยังสหรัฐอเมริกามูลค่าประมาณ 450 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และในปี 2023 ลดลงเหลือประมาณ 400 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ส่วนสหราชอาณาจักรการส่งออกกะทิมูลค่าประมาณ 150 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี 2018 และลดลงเหลือประมาณ 120 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี 2023 ซึ่งสาเหตุของการลดลงนอกจากปัจจัยทางเศรษฐกิจแล้ว การแบนกะทิไทยเนื่องจากการใช้แรงงานลิงยังนับเป็นหนึ่งในปัจจัยดังกล่าวด้วย

จากที่กล่าวมา ประเด็นปัญหาเรื่องการใช้แรงงานลิงนับเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงสังคมโลกาภิวัตน์ที่สังคมทั่วโลกเชื่อมโยงกัน แม้จะเป็นเรื่องราวจากวัฒนธรรมท้องถิ่นในต่างประเทศที่อย่างการเลี้ยงลิงในภาคใต้ของไทย ก็สามารถถูกกลุ่มคนต่างพื้นที่เลือกหยิบยกนำไปสร้างเป็นประเด็นให้เป็นที่สนใจแก่สังคมได้ โดยลักษณะประเด็นการใช้แรงงานลิงนับเป็นการสร้างการรับรู้อย่างต่อเนื่อง และเกิดเป็นการรับรู้ตีความหมายการใช้แรงงานลิงที่อาจมองข้ามสถานการณ์หรือความจริงบางส่วนได้ ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้ นับเป็นกระบวนการสร้างภาพตัวแทน (Representation) ที่เลือกสรร (Selection) สถานการณ์ หรือความจริงในสังคมบางส่วนมานำเสนอให้เกิดการรับรู้แบบเหมารวม (Stereotype) และได้ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยในหลายด้าน โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจที่ไทยถูกแบนสินค้าที่เกี่ยวกับกะทิของไทย ซึ่งเสาวลักษณ์ พันธบุตร (2560) ได้กล่าวถึงการอยู่ร่วมกันในบริบทสังคมที่สังคมที่ทั่วทั้งโลกเชื่อมถึงกันไว้ว่า ในบริบทสังคมที่มีความเชื่อมโยงถึงกันนี้ความจำเป็นในการยอมรับ

ความแตกต่าง โดยเฉพาะทางด้านสังคมและวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่นี้ มีความจำเป็นในการอยู่ร่วมกันเป็นอย่างมาก และยังก่อให้เกิดการศึกษาถึงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มคน ที่เป็นกลุ่มวัฒนธรรมย่อยที่แตกต่างกันได้มากขึ้น ดังนั้นในการศึกษาการสร้างความหมายให้ประเด็นแรงงานลิงให้เป็นที่สนใจแก่สังคม และความสัมพันธ์ทางสังคมและวัฒนธรรมเกี่ยวกับการใช้แรงงานลิง จะช่วยให้สามารถทำความเข้าใจประเด็นปัญหาดังกล่าวได้อย่างครอบคลุม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาโยบายการใช้ลิงเก็บมพร้าว หรือการปรับปรุงสวัสดิภาพการใช้แรงงานสัตว์ในประเทศไทยให้คนและสัตว์สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างยั่งยืนมากยิ่งขึ้น

2. โลกาภิวัตน์ กับการสื่อสารภาพตัวแทนผ่านการนำเสนอข่าวสาร

โลกาภิวัตน์ (Globalization) หมายถึงกระบวนการที่ทำให้โลกมีการเชื่อมโยงกันมากขึ้น ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม และการติดต่อสื่อสาร ซึ่งกระบวนการนี้ส่งผลให้เกิดการไหลของข้อมูล ข่าวสาร และสินค้าอย่างรวดเร็วและทั่วถึง นอกจากนี้ยังมีบทบาทสำคัญในการสร้างความสนใจ หรือขับเคลื่อนประเด็นทางสังคม โดยเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน สิทธิสัตว์ หรือสิ่งแวดล้อม เช่น การทารุณสัตว์ การใช้แรงงานเด็กในประเทศกำลังพัฒนา เป็นต้น ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้ McLuhan (1964) นักวิชาการด้านการสื่อสารจากสำนัก Toronto School เรียกว่า การเชื่อมโยงกันเป็นหมู่บ้านโลก (Global Village)

Innis (1951) อธิบายว่า การไหลของข้อมูลจำนวนมากในสังคมโลกโดยเฉพาะจากประเทศมหาอำนาจที่มีเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัย สามารถก่อให้เกิดการรับรู้และตอบสนองในประเด็นทางสังคมต่าง ๆ ได้ง่ายขึ้น ทั้งนี้ในงานศึกษาของ Jermstittiparsert และ Sriyakul (2020) พบว่า แม้โลกาภิวัตน์มีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกของความรับผิดชอบร่วมกันในระดับโลก และกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในแนวทางที่ดีกว่า การเชื่อมโยงข้อมูลและการติดต่อสื่อสารที่รวดเร็ว ส่งผลให้เกิดการตระหนักรู้เป็นวงกว้าง แต่ในอีกด้านหนึ่ง สังคมโลกาภิวัตน์ไม่ได้ส่งผลในเชิงบวกเพียงอย่างเดียว ในอีกด้านหนึ่งการแพร่กระจายของข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง หรือ การตีความที่ผิดได้ สามารถนำไปสู่ความเข้าใจผิดในประเด็นต่าง ๆ ได้ โดยเฉพาะกลุ่มประเทศในเอเชียที่มีเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัยน้อยกว่า

การนำเสนอข้อมูลข่าวสารให้ได้รับความสนใจ จนเกิดเป็นวาระทางสังคมนั้น McCombs (2004) นักวิชาการชาวอเมริกันได้เรียกรูปแบบดังกล่าวว่า การกำหนดวาระข่าวสาร หรือ Agenda Setting เป็นการทำให้ประเด็นหนึ่ง ในสังคมเป็นเรื่องสำคัญ และส่งผลต่อการรับรู้ รวมถึงทัศนคติของสังคมต่อเหตุการณ์นั้น ๆ ได้ ทั้งนี้เมื่อพิจารณาในบริบทสังคมโลกาภิวัตน์ที่มีการไหลของข้อมูลข่าวสารจำนวนมาก การที่ประเด็นหนึ่งถูกนำเสนอให้เป็นที่สนใจแก่สังคมโลก อาจเป็นข้อมูลที่ไม่ครบถ้วน และอาจนำไปสู่การตีความที่แตกต่างจากสถานการณ์ความเป็นจริงได้ โดยเฉพาะการเลือกนำเสนอข่าวของประเทศที่มีเทคโนโลยีการสื่อสาร ซึ่งอาจเป็นเรื่องยากที่ผู้รับข้อมูลข่าวสารจะตรวจสอบความถูกต้อง หรือบริบทโดยรวมของเรื่องราวที่ถูกนำเสนอได้

การนำเสนอเรื่องราวหนึ่งให้เป็นที่สนใจอย่างต่อเนื่อง นับเป็นกลไกหนึ่งที่เป็นกำหนดมุมมอง และการรับรู้ความหมายของผู้รับข้อมูลข่าวสารในเรื่องราวนั้น ๆ ตามที่ข่าวนำเสนอ โดย Chandler (2007) นักวิชาการชาวอังกฤษผู้ที่ศึกษาเกี่ยวกับการใช้สัญญาณ อธิบายว่า รูปแบบดังกล่าวนี้เป็นกระบวนการสร้างภาพตัวแทน (Representation) ที่กำหนดการรับรู้ของสังคมเกี่ยวกับบุคคลและเหตุการณ์ต่าง ๆ ให้มีความหมายแบบเดียวกันแบบเหมารวม (Stereotype) ผ่านการใช้ระบบสัญญาณ และกรอบการนำเสนอข่าว (Framing) ดังนั้นการกำหนดวาระข่าวสารของสื่อนอกจากส่งผลต่อการรับรู้ของคนในสังคมว่าเรื่องใดสำคัญแล้ว ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการประกอบสร้างภาพตัวแทนที่สะท้อนอุดมการณ์ด้วย

ทฤษฎีภาพตัวแทน (Representation) ตามทัศนะของ Hall (อ้างถึงใน กาญจนกา แก้วเทพ, 2547) นักวิชาการชาวอังกฤษคนสำคัญของสำนักวัฒนธรรมศึกษา (Cultural Studies) ได้อธิบายว่า การรับรู้ของมนุษย์แบ่งออกเป็น โลกแห่งความเป็นจริง (World of Reality) เป็นโลกที่สามารถสัมผัสได้รอบตัวผ่านประสาทสัมผัส แต่ความเป็นจริงมีอยู่มากมายที่จะสามารถทำความเข้าใจความเป็นจริงทั้งหมด เป็นเรื่องยาก จึงได้มีการสร้างโลกแห่งความหมาย (World of Meanings) เป็นโลกส่วนที่สามารถอธิบายให้ความหมายได้บางส่วน แม้จะไม่สามารถอธิบายโลกแห่งความเป็นจริงได้ทั้งหมด และการประกอบสร้างภาพตัวแทนเป็นกระบวนการที่ข้อมูลหรือภาพลักษณ์ของบุคคล กลุ่มคน หรือเหตุการณ์ ถูกสร้างและนำเสนอในสื่อมวลชนหรือวัฒนธรรม โดยภาพตัวแทนนี้ไม่ได้เป็นการสะท้อนความจริงที่สมบูรณ์ แต่เป็นการเลือกสรรและปรับเปลี่ยนตามมุมมองของผู้มีอำนาจ

เมื่อพิจารณาภาพตัวแทนในบริบทของสังคมโลกาภิวัตน์ (Globalization) การนำเสนอข่าวสารจากประเทศโลกที่มีเทคโนโลยีการสื่อสารมากกว่า จึงมักก่อให้เกิดการรับรู้ความ

หมายตามที่สื่อประเทศนั้น ๆ เสนอเป็นหลัก โดยในงานศึกษาของ Wa'Njogu (2009) พบว่า การนำเสนอข่าวเกี่ยวกับประเทศไนจีเรียในสื่อมวลชนตะวันตก จะเน้นการนำเสนอข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องปัญหาเรื่องการเงิน ความเป็นอยู่ หรือโรคภัยไข้เจ็บ ซึ่งส่วนใหญ่จะได้รับอิทธิพลมาจากองค์กรเคลื่อนไหวเพื่อสังคมที่มีโครงการช่วยเหลือกลุ่มคนเหล่านี้ แม้ว่าประเทศไนจีเรียจะมีการพัฒนาพัฒนาเศรษฐกิจหรือความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อย่างโครงการ Silicon Savannah ที่พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในแอฟริกาใต้ที่ประสบความสำเร็จช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน แต่กลับไม่ได้ถูกพูดถึงในพื้นที่สื่อมากนัก

เมื่อพิจารณาบริบทการนำเสนอข่าวสารที่มาจากองค์กรเคลื่อนไหวเพื่อสังคม ประเทศไทยนับเป็นหนึ่งในประเทศที่มีการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับประเด็นเรื่องสิทธิ และสวัสดิภาพแรงงานอยู่เสมอ เช่น การใช้แรงงานเด็กในอุตสาหกรรมผลิตสินค้าต่าง ๆ ที่ถูกใช้แรงงานหนัก และมีค่าแรงที่ต่ำ หรือการใช้แรงงานสัตว์ในการบริการนักท่องเที่ยวอย่าง ช้าง ในจังหวัดอยุธยาที่ต้องแบกเสลี่ยงให้นักท่องเที่ยว และมีความช้างใช้ตะขอเกี่ยวบังคับทิศทาง (Hayward et al., 2022) ซึ่งการนำเสนอประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้ให้เป็นที่สนใจแก่สังคม จึงนับเป็นหนึ่งในกระบวนการที่สร้างภาพตัวแทนที่ก่อให้เกิดการรับรู้ความหมายแบบเหมารวม โดยมองข้ามความสัมพันธ์ หรือความเป็นจริงบางส่วนในประเด็นนั้น ๆ ออกไป เช่น การมองข้ามความสัมพันธ์ระหว่างคนเลี้ยงช้างกับช้าง ที่ต้องพึ่งพาอาศัยกันในการดำรงชีวิต คนเลี้ยงต้องมีการดูแล รักษาสุขภาพช้างให้แข็งแรง อารมณ์ดี เพื่อบริการนักท่องเที่ยว ไปสนใจกับประเด็นเรื่องการบังคับช้างบริการนักท่องเที่ยว หรือการใช้ตะขอควบคุมช้าง

จากที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่า ในบริบทสังคมโลกาภิวัตน์การนำเสนอประเด็นต่าง ๆ ให้เป็นที่สนใจแก่สังคม อาจส่งผลให้มีการรับรู้ความหมายที่ไม่ครอบคลุม หรืออาจเป็นความจริงบางส่วนเท่านั้น โดยเฉพาะการนำเสนอข่าวที่มีความเกี่ยวข้องกับองค์กรการเคลื่อนไหวเพื่อสังคม เนื่องจากลักษณะของการเคลื่อนไหวเพื่อสังคมจะเป็นการเลือกสรร (Selection) ประเด็นปัญหาบางส่วนจากสังคมหนึ่งมานำเสนอ เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาดังกล่าว ทั้งนี้การสื่อสารในบริบทสังคมโลกาภิวัตน์ปัจจุบันความสัมพันธ์ของอำนาจในการสื่อสารก็ไม่ได้เป็นไปในทิศทางเดียว เนื่องจากในประเทศไทยเองสำนักข่าวหลายสำนักก็มีการนำเสนอข่าววิถีชีวิต ความสัมพันธ์ของคนเลี้ยงลิงกับลิงในเชิงวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ค้นกับสัตว์สามารถอยู่ร่วมกันได้โดยพึ่งพาอาศัยกัน ลักษณะดังกล่าวนี้ นับเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงการต่อรอง หรือปฏิเสธไม่ยอมรับรับการถูกกำหนดความหมายของผ่านภาพตัวแทนนั้น ๆ

นอกจากนี้เมื่อนำมาพิจารณาในประเด็นภาพตัวตน ที่ก่อให้เกิดการตีความหมายการใช้แรงงานลิงในรูปแบบต่าง ๆ จะเห็นได้ว่า การนำเสนอเรื่องราวดังกล่าวเป็นการเลือกความจริงจากวัฒนธรรมคนเลี้ยงลิงในพื้นที่ภาคใต้ของไทย และตีความในฐานะสัตว์ที่ถูกมนุษย์จับมาใช้งาน ซึ่งอาจเป็นการมองข้ามประเด็นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างคนกับลิง และคิดในลักษณะของมุมมองมนุษย์เป็นศูนย์กลาง (Anthropocentrism) ที่อาจไม่ได้คำนึงถึงลักษณะ หรือความเป็นสัตว์ของลิงที่สามารถเลี้ยงดู และฝึกฝนให้อยู่ร่วมกับคนได้ในฐานะสัตว์เลี้ยงที่พึ่งพาอาศัยกันได้ ดังนั้นหากจะพิจารณากระบวนการประกอบสร้างภาพตัวตน การใช้แนวคิดเรื่องที่มีมองความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสัตว์ ที่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการมองความสัมพันธ์ในเชิงสังคม และวัฒนธรรม จะช่วยให้สามารถเห็นถึงความหมาย และความสัมพันธ์ที่แท้จริง รวมถึงผลกระทบจากภาพตัวตนที่สัมพันธ์กันระหว่างคนเลี้ยงลิงกับลิง

3. มนุษย์-สัตว์ศึกษา กับภาพตัวตนแรงงานลิงเก็บมะพร้าวในบริบทสังคมโลกาภิวัตน์

Hurn นักมานุษยวิทยาชาวอังกฤษ (2010, อ้างถึงใน สุรเดช โชติอุดมพันธ์, น.208-210) อธิบายถึงแนวการศึกษาด้านมนุษย์และสัตว์ไว้สามแนวทาง แนวทางแรกคือ สัตวามนุษยวิทยา (Anthrozoology) ซึ่งเป็นวิธีการศึกษา ที่ให้ความสำคัญกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสัตว์ โดยเน้นที่ข้อเท็จจริงและวิธีการทางวิทยาศาสตร์ มีจุดยืนเป็น มุมมองของมนุษย์ที่ให้ความหมายเป็นหลัก แนวทางที่สองคือ สัตว์ศึกษา (Animal Studies) ซึ่งเน้นการทำความเข้าใจ สัตว์ โดยให้ความสำคัญกับมุมมองของสัตว์ หรือพยายามสร้าง สภาวะกลายเป็นสัตว์ (Becoming-Animal) ที่พยายามคิดในมุมมอง หรือพฤติกรรมของสัตว์ โดยอาศัยการผสมผสานศาสตร์อื่น ๆ ได้แก่ ชีววิทยา สัตวศาสตร์ จิตวิทยา สัตว์ เพื่อลดการให้ความหมายผ่านมนุษย์เป็นศูนย์กลาง (Anthropocentrism) และแนวทางสุดท้ายคือ มนุษย์-สัตว์ศึกษา (Human-Animal Studies) เน้นความเสมอภาคกันระหว่างสัตว์และมนุษย์ โดยยอมรับว่าทุกชีวิตมีค่าและสิทธิเท่าเทียมกัน เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสัตว์ในเชิงสังคม และวัฒนธรรม

แนวคิดมนุษย์และสัตว์ศึกษา หรือ มนุษย์-สัตว์ศึกษา (Human-Animal Studies) มีพื้นฐานที่ต่อยอดมาจากแนวคิด สัตว์ศึกษา (Animal Studies) ที่ต้องการทำความเข้าใจสัตว์ โดยให้ความสำคัญในการทำความเข้าใจพฤติกรรมของสัตว์ ที่สัมพันธ์กับมนุษย์ หันมาให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสัตว์ในแง่มุมมองทางสังคม วัฒนธรรม และ

จริยธรรม โดยเน้นให้เห็นว่าสัตว์ไม่ได้เป็นเพียงวัตถุหรือทรัพย์สินของมนุษย์ แต่เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีบทบาทและความหมายในบริบททางสังคม ซึ่ง Hurn เน้นให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสัตว์ถูกกำหนดโดยโครงสร้างทางสังคม วาทกรรม และอุดมการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปตามบริบททางวัฒนธรรม ตัวอย่างเช่น การที่สัตว์บางชนิดถูกมองว่าเป็นสัตว์เลี้ยง ขณะที่สัตว์บางชนิดถูกมองว่าเป็นอาหาร เป็นวัตถุทดลอง เป็นแรงงาน สะท้อนถึงกระบวนการสร้างความหมายที่ซับซ้อนและมีผลต่อการรับรู้ และความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสัตว์ (Hurn, 2012)

Lundblad (2013) นักวิชาการด้านวัฒนธรรมศึกษา ชาวอังกฤษ ได้อธิบายเกี่ยวกับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสัตว์ว่า สัตว์และความเป็นสัตว์ไม่ได้เป็นเพียงเรื่องของชีววิทยาหรือจริยธรรมเท่านั้น แต่ยังเป็นสิ่งที่ถูกสร้างและควบคุมผ่านภาษาทางสังคม โดยตั้งคำถามเกี่ยวกับการเมืองเรื่องมนุษย์ ในแง่ความสัมพันธ์ที่มนุษย์ให้ค่าความเป็นสัตว์ของมนุษย์กับสัตว์อื่น ๆ อย่างไร มุ่งเน้นศึกษาภาพตัวตนของสัตว์ และให้ความสำคัญกับบริบททางประวัติศาสตร์ สังคมและวัฒนธรรม ซึ่งไม่มีในแนวคิดสัตว์ศึกษา ซึ่งจะช่วยให้เห็นถึงความเชื่อมโยงกับประเด็นต่าง ๆ ของมนุษย์มากยิ่งขึ้น เช่น วาทกรรม ชนชั้น เพศวิถี ก่อนจะพัฒนาเป็นแนวคิด การศึกษาความเป็นสัตว์ (Animality Studies) ที่เน้นศึกษาเกี่ยวกับการประกอบสร้างความหมายที่สัมพันธ์กันระหว่างมนุษย์และสัตว์ในบทประพันธ์ประเภทต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นวรรณคดี ภาพยนตร์ ซึ่งแนวคิดดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญในการศึกษาภาพตัวตนของสัตว์ที่ส่งผลกระทบแบบสัมพันธ์กันระหว่างมนุษย์และสัตว์

แนวคิดของ Hurn และ Lundblad ได้พยายามแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษาภาพตัวตน (Representation) ของสัตว์ที่นำเสนอในสื่อต่าง ๆ เนื่องจากภาพตัวตนมีบทบาทสำคัญในการสร้างและกำหนดความเข้าใจของมนุษย์ต่อสัตว์ และเมื่อสัตว์อยู่ร่วมกับมนุษย์ การกำหนดและสร้างความหมายนั้นก็ส่งผลกระทบต่อสัมพันธ์กัน นอกจากนี้การศึกษารูปภาพตัวตนของสัตว์ยังสามารถเข้าใจอิทธิพลต่อการปฏิบัติต่อสัตว์ และนโยบายที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ได้อีกด้วย เช่น ภาพตัวตนของสุนัขที่ถูกนำเสนอว่าเป็นเพื่อนที่ซื่อสัตย์ จงรักภักดีต่อมนุษย์ ทำให้คนในสังคมปฏิบัติต่อสุนัขในฐานะสัตว์เลี้ยงที่เปรียบได้กับคนในครอบครัว หรือในบางกรณี สื่อมวลชนนำเสนอภาพของสัตว์ในเชิงที่เป็นภัยคุกคามอย่าง ปลาหมอกดำ ทำให้ผู้คนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อสัตว์ ทำให้สัตว์เหล่านี้ถูกมนุษย์รังเกียจ และมองว่าสมควรถูกกำจัด

'Enslaved monkeys harvest coconut milk' for UK supermarkets

Thailand is one of the world's largest exporters of coconut milk, which has grown in popularity in the West

A young macaque is trained to carry out the tasks required for coconut harvesting
RAPHAËLE PETRALIA

Supermarkets are being urged to stop selling coconut milk from Thailand because farmers in the country are still using "enslaved monkeys" kept in horrific conditions to harvest it.

เลี้ยงดีกว่าลูก

วีดิทัศน์จากเกาะสมุยเพื่อไปทำงานทำที่กรุงเทพฯ ในปี 2525 ตอนที่ยังอายุได้ 12 ปี เขาเติบโตมากับครอบครัวคนเลี้ยงลิง มีความฝันที่อยากหาเงินไปโตมากกว่าที่เป็นอยู่ จึงเดินทางเข้ากรุงเทพฯ และरणอง ไปทำงานด้านเฟอร์นิเจอร์

วิเศษและเจ้าอีศิง ที่เขาช่วยชีวิตไว้จนมันสามารถกลับมาจับนมแม่พร้อมพี่สาวได้อีกครั้ง

ภาพที่ 2 ภาพเปรียบเทียบข่าวการใช้ลิงเก็บมะพร้าว ระหว่าง The Times ประเทศอังกฤษ กับ BBC ประเทศไทย
ที่มา: ภาพโดยผู้วิจัย รุ่งลลิต จตุรไพศาล

จากภาพที่ 2 แสดงให้เห็นถึงสื่อสารความหมายการใช้แรงงานลิงของสำนักข่าว The Time ในประเทศอังกฤษที่แสดงให้เห็นถึงการฝึกฝนลิงให้เก็บมะพร้าวโดยใช้ความรุนแรงโดยใช้มือจับหัวบังคับ ซึ่งเป็นการประกอบสร้างภาพตัวแทนโดยใช้สัญลักษณ์เกี่ยวกับความรุนแรงเพื่อสร้างความหมาย ในอีกด้านหนึ่งสำนักข่าว BBC ในประเทศไทยได้สื่อสารความหมายผ่านสัญลักษณ์ที่คนเลี้ยงลิงอยู่ร่วมกับลิงด้วยใบหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส ร่วมกับเนื้อหาในเชิงประวัติศาสตร์วัฒนธรรม และบทสัมภาษณ์ของผู้ที่ฝึกลิงเก็บมะพร้าวที่ได้แย้งว่า การฝึกสอนลิงในประเทศไทยมีการดูแลและฝึกฝน

อย่างเหมาะสม โดยผู้ฝึกสอนเน้นถึงความสำคัญของการดูแลลิงอย่างดี ทั้งในด้านการให้อาหารที่เพียงพอและการรักษาสุขภาพของลิง นอกจากนี้ยังมีการฝึกฝนลิงอย่างเป็นระบบและไม่ใช้ความรุนแรง ลิงที่มีอายุเยอะจะไม่มีการนำมาใช้เก็บมะพร้าว และถูกนำไปเลี้ยงดูอย่างดีจนสิ้นอายุขัยของลิง (ชัยยศ ยงค์เจริญชัย, 2020) ทั้งหมดนี้ได้แสดงให้เห็นถึงบริบทสังคมโลกาภิวัตน์ที่ความหมายของการใช้แรงงานลิงเก็บมะพร้าวถูกสร้างขึ้นในบริบททางสังคมที่แตกต่างกัน (Social Meaning) ซึ่งนำไปสู่การช่วงชิงความหมายหลัก (Dominant Meaning) ในภาพตัวแทนของลิงที่จะส่งผลต่อมุมมองการใช้แรงงานของสังคมโดยรวม

Voloh et al. (2023) ได้ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะทางชีวภาพ และอุปนิสัยของลิงกัง ซึ่งเป็นลิงชนิดที่คนภาคใต้ใช้เก็บมะพร้าวพบว่า ลิงกังเป็นสัตว์ที่สามารถปรับตัวได้ดีตามสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละพื้นที่ และมีความชื่นชอบในการเล่น มักจะอยู่ไม่นิ่ง ปีนป่ายตลอดเวลา เมื่อพิจารณาในบริบททางชีวภาพและพฤติกรรมของลิงแสดงให้เห็นว่า ประเด็นการนำเสนอเรื่องการใช้แรงงานลิงเก็บมะพร้าวว่า เป็นการทำให้ลิงไม่ได้รับสวัสดิภาพ ส่วนหนึ่งมาจากการรับรู้ และให้ความหมายโดยทั่วไปของคนในสังคมว่า ลิงนั้นเป็นสัตว์ที่ชอบอิสระมากกว่าที่จะถูกควบคุมหรือถูกขังอยู่ในกรง ดังนั้นวิถีชีวิตการใช้ลิงเก็บมะพร้าวของคนในภาคใต้ของประเทศไทย จึงถูกองค์กรเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิสัตว์ และสื่อในต่างประเทศมองว่า การใช้แรงงานลิงเก็บมะพร้าว ทำให้ลิงไม่ได้รับสวัสดิภาพแบบที่ควรจะเป็นเนื่องจากอ้างอิงตามลักษณะและอุปนิสัยทางชีวภาพของลิงที่เป็นสัตว์ชอบอิสระ

เมื่อพิจารณาในบริบทสังคมและวัฒนธรรมของการใช้แรงงานลิงเก็บมะพร้าว ในงานวิจัยของ พัชราภรณ์ จักรสุวรรณ และ ชยา วรธนะภูติ (2563) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างลิงกับคนเลี้ยงได้พบว่า ระหว่างคนและลิงนั้นเป็นลักษณะของการพึ่งพาอาศัยกัน โดยชาวบ้านในพื้นที่ที่อาศัยลิงในการประกอบอาชีพ ส่วนลิงก็อาศัยคนเลี้ยงในการมีอาหารและที่อยู่อาศัย โดยจากการศึกษากลุ่มตัวอย่างในจังหวัดชุมพรพบว่า เดิมพื้นที่นี้มีการทำเกษตรที่ปลูกลำไยที่ป่า ทำให้ลิงลงมาอาหารในพื้นที่เกษตรของชาวบ้าน จึงเกิดแนวคิดการนำลิงมาฝึกฝนเพื่อใช้งานด้านต่าง ๆ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างคนกับลิง มีการทะนุถนอมลิงระหว่างการฝึกฝน ไม่ได้ใช้ความรุนแรง นอกจากนี้ในการเก็บข้อมูลการวิจัยยังพบว่า ผู้เลี้ยงมีการสังเกตพฤติกรรมลิงระหว่างการใช้งานว่า ควรพักลิงหรือใช้งานต่อ ส่วนลิงก็ได้รับการเลี้ยงดูที่ดี มีอาหารและที่อาศัยที่ปลอดภัย นอกจากนี้ผู้เลี้ยงยังกล่าวว่า การให้ลิงเก็บมะพร้าวยังเป็นการทำให้

ลิงได้ออกกำลังกายรูปแบบหนึ่ง เมื่อพิจารณาจากงานวิจัยดังกล่าวนี้ ความหมายเกี่ยวกับการใช้แรงงานลิงของคนในพื้นที่ซึ่งไม่ได้เป็นการทรมานสัตว์ แต่เป็นการพึ่งพาอาศัยกัน

เมื่อพิจารณาจากงานวิจัยในเชิงชีวภาพ และงานวิจัยเชิงสังคมและวัฒนธรรมแสดงให้เห็นว่า ประสบการณ์ของคนที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ก็ส่งผลต่อการรับรู้ความหมายดังกล่าว การที่ลิงถูกนำมาใช้งานเป็นการทำให้ลิงไม่ได้รับสวัสดิภาพมาจากการให้ความหมายในเชิงชีวภาพ หรือความ

เป็นธรรมชาติของลิง แตกต่างจากประเทศไทย โดยเฉพาะคนในพื้นที่ภาคใต้ที่ให้ความหมายว่า การใช้แรงงานลิงเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตที่อยู่ร่วมกันระหว่างคนกับลิง ดังนั้นแม้ว่าภาพตัวแทนการใช้แรงงานลิงจะถูกตีความในเชิงที่ทำให้ลิงไม่ได้รับสวัสดิภาพ จนส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจการส่งออกกะทิของไทย แต่กลุ่มเกษตรกร หน่วยงานรัฐ และสื่อสารมวลชนในประเทศไทยก็มีการสื่อสารเพื่อต่อรองความหมายของการใช้แรงงานลิงในบริบทที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 1 ตารางเปรียบเทียบการประกอบสร้างภาพตัวแทน กับการต่อรองประเด็นการใช้แรงงานลิง

หัวข้อ	ภาพตัวแทนจากต่างชาติ	การต่อรองของประเทศไทย
การนำเสนอในสื่อมวลชน	สื่อมวลชนต่างชาติมักนำเสนอภาพลิงที่ถูกขังในกรง และใช้แรงงาน	สื่อมวลชนไทยนำเสนอภาพลิงในบริบทของประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมการใช้แรงงานลิง รวมถึงการดูแลและฝึกฝนลิงอย่างเหมาะสม
การรับรู้และตอบสนอง	- ผู้บริโภคในประเทศ ว่าลิงไม่ได้รับสวัสดิภาพ และเรียกร้องให้ยุติการใช้แรงงานลิง - องค์กรเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิสัตว์กดดันให้มีการยุติการใช้แรงงานลิงผ่านการงดบริโภคกะทิจากประเทศไทย	- คนเลี้ยงลิงในประเทศไทยชี้แจงว่า การใช้ลิงเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมท้องถิ่น ไม่ได้เป็นอุตสาหกรรม และมีการดูแลอย่างดี - รัฐบาลไทยตอบสนองด้วยการปรับปรุงมาตรฐานสวัสดิภาพสัตว์และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีแทนแรงงานลิง
ผลกระทบ	การแบนสินค้ากะทิไทยในตลาดต่างประเทศส่งผลกระทบต่อประเทศไทย และกระทบต่อการส่งออกและรายได้จากกะทิที่เข้าสู่ประเทศ	ประเทศไทยพยายามปรับตัวโดยการพัฒนาเทคโนโลยีและปรับปรุงมาตรฐานการผลิตให้เป็นมิตรกับสัตว์

จากตารางที่ 1 การที่สื่อนำเสนอประเด็นเกี่ยวกับการใช้แรงงานลิงเก็บมะพร้าวในเชิงที่ลิงไม่ได้รับสวัสดิภาพ ส่งผลคนในสังคมโดยเฉพาะในประเทศอังกฤษ และสหรัฐอเมริกา มีการเรียกร้องให้มีการยุติการใช้แรงงานลิง และงดซื้อและนำเข้าสินค้ากะทิของไทยที่ใช้แรงงานลิง เพื่อเรียกร้องให้เกิดการแก้ปัญหาดังกล่าว ทำให้เกิดเป็นภาพตัวแทนที่สร้างการรับรู้เกี่ยวกับการอุตสาหกรรมกะทิไทยในเชิงการใช้แรงงานที่ทำให้ลิงไม่ได้รับสวัสดิภาพ ทั้งนี้ในส่วนของกลุ่มคนในประเทศไทยแม้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักอย่างเกษตรกรจะไม่เห็นด้วยกับชุดความหมายของภาพตัวแทนที่ถูกสร้างขึ้น แต่ก็จำเป็นต้องอาศัยพื้นที่สื่อมวลชนเพื่อให้เกิดการนำเสนอภาพตัวแทน ที่เป็นชุดความหมายการใช้ลิงเก็บมะพร้าวในบริบทของประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมท้องถิ่นว่า ไม่ได้เป็นแบบอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ เป็นเพียงระดับครัวเรือนเท่านั้น มีการดูแลและฝึกฝนลิงอย่างเหมาะสม อย่างไรก็ตาม การแบนสินค้ากะทิไทยในตลาดต่างประเทศส่งผลกระทบต่อส่งออกและรายได้ของเกษตรกร จึงมีหน่วยงานรัฐบาลไทยที่เข้ามามีส่วนร่วมในการตอบสนองด้วยการออกนโยบายปรับปรุงมาตรฐานสวัสดิภาพสัตว์ และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีแทนแรงงานลิงให้มากขึ้น รวมถึงมีการรณรงค์และประชาสัมพันธ์ประเด็นดังกล่าวเพื่อลดผลกระทบที่เกิดขึ้น

ทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นว่า ภาพตัวแทนในบริบทสังคมโลกาภิวัตน์ในสื่อได้ส่งผลกระทบต่อสังคมในเชิงสังคม และวัฒนธรรมไปจนถึงระบบเศรษฐกิจด้านการส่งออกกะทิไทย ทั้งนี้อำนาจการสื่อสารก็ไม่ได้เป็นไปในทิศทางเดียว ประเทศไทยเองก็มีการสื่อสารโต้ตอบผ่านการพยายามสร้างชุดความหมายภาพตัวแทนที่แตกต่าง เพื่อสร้างภาพลักษณ์ใหม่ที่ตรงกับความเป็นจริงในเชิงสังคมและวัฒนธรรมของคนเลี้ยงลิงในภาคใต้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องอำนาจและการต่อรองความหมาย (Negotiation of Meaning and Power in Communication) ของ Hall (1973) ที่มองว่า อำนาจการสื่อสารไม่ได้เป็นไปในทิศทางเดียว แม้สื่อและอำนาจทางสังคมจะพยายามกำหนดชุดความหมาย แต่ในอีกด้านหนึ่งกลุ่มก็สามารถต่อรองความหมายนั้น ๆ ได้

จากที่กล่าวมากระบวนการประกอบสร้างภาพตัวแทนใช้การเลือกสรร (Selection) จากวัฒนธรรมคนเลี้ยงลิงในพื้นที่ภาคใต้ที่มีมาอย่างยาวนาน ภาพตัวแทนในสื่อต่างชาติที่เป็นชุดความหมายเกี่ยวกับการใช้แรงงานที่ทำให้ลิงไม่ได้รับสวัสดิภาพ

ส่วนหนึ่งมาจากองค์การเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิสัตว์เป็นกลุ่มสำคัญที่ขับเคลื่อนประเด็นดังกล่าว ผ่านมุมมองแนวคิดที่ตีความในเชิงชีวภาพของลิง ที่เชื่อว่า ลิงต้องควรมีอิสระอยู่ในธรรมชาติ เพื่อให้สามารถป้อนปลายตลอดเวลาตามลักษณะทางธรรมชาติของลิง ไม่สมควรนำมาใช้งานเก็บมะพร้าว ร่วมกับการที่สื่อสารมวลชนนำมาเสนอต่อ ในส่วนของประเทศไทยเนื่องจากได้รับผลกระทบในหลายด้าน โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจการส่งออกกะทิที่เป็นรายได้เข้าสู่ประเทศจากการที่ห้างหลายแห่งงดนำเข้าสินค้ากะทิจากไทย จึงต้องมีการสื่อสารผ่านกระบวนการประกอบสร้างภาพตัวแทน โดยใช้ชุดความหมายที่มองลิงในเชิงสังคมและวัฒนธรรม ที่เป็นวิถีชีวิตการอยู่ร่วมกันโดยพึ่งพาอาศัยกันระหว่างคนกับลิงในพื้นที่ภาคใต้ เพื่อแสดงให้เห็นถึงบริบทที่แตกต่างจากความหมายที่ต่างประเทศมอง

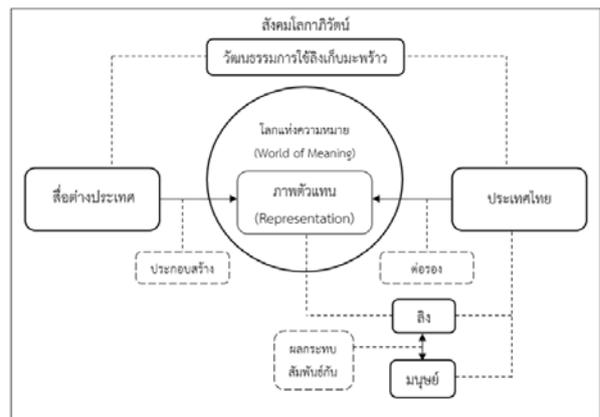
เมื่อพิจารณาโดยอาศัยแนวคิด มนุษย์-สัตว์ศึกษาของ Hurn (2012) ที่มองความสัมพันธ์ระหว่างคนและสัตว์ในเชิงสังคม และวัฒนธรรม แสดงให้เห็นว่า ภาพตัวแทนแรงงานลิงที่สร้างการรับรู้แก่คนในสังคมเกี่ยวกับเรื่องการใช้ลิงเก็บมะพร้าว ได้ส่งผลกระทบต่อสัมพันธกันระหว่างคนกับลิงโดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ ซึ่งนำไปสู่การเดินหน้านโยบายเพื่อปรับปรุงสวัสดิภาพของลิงในหลายด้าน เช่น การหันมาใช้เทคโนโลยีในการเก็บมะพร้าว เพื่อลดการใช้แรงงานลิง หรือการปรับปรุงสภาพแวดล้อมการเลี้ยงดูลิงให้ดียิ่งขึ้นของผู้เลี้ยง เพื่อตอบสนองต่อความกังวลของผู้บริโภคในต่างประเทศ ทั้งหมดนี้จะเห็นได้ถึงความสัมพันธ์ที่ส่งผลกระทบต่อกัน แม้ว่าภาพตัวแทนจากต่างชาติจะส่งผลด้านที่ไม่ดีนัก แต่ก็เป็นสิ่งกระตุ้นให้เกิดการสร้างมาตรฐานการดูแลลิงที่เป็นสากล และสร้างความตระหนักรู้ในสังคมเกี่ยวกับสิทธิสัตว์สามารถช่วยในการปรับปรุงสวัสดิภาพของลิงที่เลี้ยงให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้ และเมื่อลิงมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ทั้งเกษตรกร และคนเลี้ยงลิงก็จะมีภาพลักษณ์ที่ดี ได้รับการยอมรับ สามารถส่งออกสินค้าเกี่ยวกับกะทิให้ต่างประเทศได้มากขึ้นได้มากขึ้น ดังนั้นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสัตว์ จึงช่วยให้เห็นถึงความสำคัญของการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง และการปฏิบัติต่อสัตว์ เพื่อให้มนุษย์และสัตว์สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างยั่งยืน

4. สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

4.1 สรุปผลการศึกษา

โลกาภิวัตน์ส่งผลให้เกิดการเชื่อมโยงของสังคมโลก รวมถึงการสร้างและรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งนำไปสู่การกำหนดวาระข่าวสารและการประกอบสร้างภาพตัวแทนของบุคคล กลุ่มหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ กระบวนการนี้มีบทบาทในการกำหนดการ

รับรู้ของสังคมต่อประเด็นสำคัญ โดยเฉพาะเรื่องสิทธิมนุษยชน สิทธิสัตว์ และสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้การนำเสนอข้อมูลในสังคมที่เชื่อมโยงกันนี้ไม่ได้สะท้อนความเป็นจริงทั้งหมด แต่เป็นการเลือกสรร (Selection) ที่อาจสอดคล้องกับมุมมองหรืออุดมการณ์บางกลุ่มเท่านั้น และอาจนำไปสู่การรับรู้ที่ไม่ครอบคลุม หรือเกิดการตีความแบบเหมารวม (Stereotype) ซึ่งองค์การเคลื่อนไหวทางสังคม และการนำเสนอข่าวจากสื่อต่าง ๆ แม้ว่าจะช่วยเป็นการขับเคลื่อนเพื่อแก้ไขปัญหาทางสังคม แต่ในอีกด้านหนึ่งก็พบว่า มีอิทธิพลต่อการสร้างภาพตัวแทนที่อาจเน้นไปที่มุมมองใดมุมมองหนึ่ง ซึ่งอาจมองข้ามบริบททางสังคมและวัฒนธรรมโดยรวมของพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน และในโลกที่เทคโนโลยีการสื่อสารมีความทันสมัยมากขึ้น การสื่อสารก็ไม่ได้เป็นไปในทิศทางเดียว แม้จะมีการสร้างภาพตัวแทนโดยกลุ่มหรือประเทศที่มีเทคโนโลยีและอำนาจการสื่อสาร แต่ก็มีการบวนการต่อรองความหมายและการตั้งคำถามต่อภาพตัวแทนที่ถูกสร้างนั้นด้วย ดังนั้นการศึกษาภาพตัวแทนในบริบทสังคมโลกาภิวัตน์จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้เกิดความเข้าใจในมิติที่หลากหลายมากขึ้น โดยเฉพาะประเด็นที่มากจากการเคลื่อนไหวทางสังคม

ภาพที่ 3 สรุปมนุษย์และสัตว์ศึกษา กับภาพตัวแทนในบริบทสังคมโลกาภิวัตน์

ที่มา: ภาพโดยผู้วิจัย รุ่งลลิต จตุรไพศาล

จากภาพที่ 3 การที่บริบทสังคมโลกาภิวัตน์ที่ทั่วโลกเชื่อมโยงกัน เป็นส่วนสำคัญที่ก่อให้เกิดการสร้างการรับรู้ประเด็นในต่างพื้นที่ให้กลายเป็นที่สนใจขึ้นได้มากยิ่งขึ้น ในกรณีของการใช้แรงงานลิงเก็บมะพร้าวที่มีจุดเริ่มต้นจาก PETA องค์กรเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิสัตว์ (Animal Rights Movement) ในสหรัฐอเมริกาที่ได้เลือกนำวัฒนธรรมท้องถิ่นการใช้ลิงเก็บมะพร้าวในภาคใต้ของประเทศไทยมาเรียก

เรื่องเรื่องสวัสดิภาพ และกลายเป็นประเด็นที่สื่อมวลชนให้ความสนใจในแง่เสนออย่างต่อเนื่อง จนเกิดเป็นการสร้างภาพตัวแทน (Representation) ที่ผู้คนรับรู้ความหมายผ่านสื่อหรือเรียกว่า โลกแห่งความหมาย (World of Meaning) ตามทัศนะของ Stuart Hall ที่รับรู้เกี่ยวกับกระบวนการใช้แรงงานลิงเพื่อเก็บมะพร้าวมาผลิตกะทิเป็นการทำให้ลิงไม่ได้รับสวัสดิภาพ จนนำไปสู่การรณรงค์นำเข้าสินค้ากะทิจากไทยในห้างประเทศอังกฤษและสหรัฐอเมริกา ในอีกด้านหนึ่งประเทศไทยที่ได้รับผลกระทบ ได้มีการสื่อสารเพื่อต่อรองผ่านการนำเสนอข่าวสารในรูปแบบของวิถีชีวิต และวัฒนธรรมท้องถิ่นที่คนและลิงสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างยั่งยืน และมีความสุข แตกต่างจากการนำเสนอข่าวที่มีจุดเริ่มต้นมาจากองค์กรเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิสัตว์

เมื่อใช้แนวคิดมนุษย์-สัตว์ศึกษา (Human-Animal Studies) ที่มุ่งเน้นศึกษามุมมองความสัมพันธ์ของคนกับสัตว์ตามทัศนะของ Samantha Hurn มาวิเคราะห์เพิ่มเติมจะเห็นได้ว่า กระบวนการประกอบสร้างภาพตัวแทนสะท้อนให้เห็นถึงการเลือกสรร (Selection) และการตีความที่แตกต่างกันตามบริบททางสังคมและวัฒนธรรม ในกรณีของการใช้แรงงานลิงเก็บมะพร้าว ภาพตัวแทนที่สื่อต่างชาตินำเสนอถูกขับเคลื่อนโดยองค์กรสิทธิสัตว์ที่เน้นมุมมองทางชีวภาพที่เชื่อว่า ลิงควรมีเสรีภาพและอยู่ในสภาพแวดล้อมธรรมชาติ ขณะที่ในบริบทของประเทศไทยที่มองในเชิงสังคมและวัฒนธรรมมองว่า การเลี้ยงลิงเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต และความสัมพันธ์เชิงพึ่งพาอาศัย การรับรู้ที่แตกต่างได้นำไปสู่ผลกระทบทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมจากการเรียกร้องเกี่ยวกับสวัสดิภาพของการใช้แรงงานลิง แม้ว่าภาพตัวแทนจากภายนอกอาจส่งผลที่ไม่ดีนักต่อภาคเกษตรกรรมของไทย แต่ในอีกมุมหนึ่งก็กระตุ้นให้เกิดการพัฒนานโยบายด้านสวัสดิภาพสัตว์ การปรับปรุงกระบวนการผลิต และการสร้างมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล กระบวนการดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสัตว์ที่มีผลกระทบต่อกันทั้งในระดับเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการสร้างความเข้าใจที่สมดุล เพื่อให้มนุษย์และสัตว์สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างยั่งยืน

จากที่กล่าวมาทั้งหมด การศึกษาและวิจัยเชิงวิชาการในเชิงมนุษย์และสัตว์ศึกษาสามารถนำไปสู่การพัฒนา นโยบาย และกฎหมายการคุ้มครองสัตว์ได้อย่างยั่งยืนได้ เนื่องจากในเชิงสังคมและวัฒนธรรมที่มนุษย์กับสัตว์อยู่ร่วมกัน ผลกระทบที่เกิดขึ้นจะมักสัมพันธ์กัน ในกรณีของภาพตัวแทนการใช้แรงงานลิงกับประเด็นการรณรงค์นำเข้ากะทิจากไทย ได้กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาเทคโนโลยี และการฝึกอบรมเกษตรกร

ในการใช้เครื่องจักรแทนการใช้แรงงานลิง การสร้างความตระหนักรู้ในสังคมเกี่ยวกับสิทธิสัตว์และการปฏิบัติต่อสัตว์อย่างเหมาะสม มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการคบกับลิงในเชิงวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น ที่นอกจากลดความเข้าใจผิดและสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องแล้ว ยังสามารถนำไปสู่การอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นได้อีกด้วย

4.2 ข้อเสนอแนะ

4.2.1 ข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติ

1. ควรมีนโยบายสนับสนุนเกษตรกรในการปรับตัวจากภาครัฐมากขึ้น โดยการจัดหาเงินทุนและทรัพยากรเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีและมาตรฐานการผลิตที่เป็นมิตรกับสัตว์อย่างต่อเนื่อง เนื่องจากการสนับสนุนนี้จะช่วยให้เกษตรกรสามารถปฏิบัติตามมาตรฐานสากลและสามารถกลับเข้าสู่ตลาดต่างประเทศได้

2. ควรมีการปรับปรุงและพัฒนามาตรฐานสวัสดิภาพสัตว์ในประเทศไทยจากภาครัฐและหน่วยงานเอกชน เพิ่มมากขึ้น เพื่อสร้างความตระหนักรู้ในสังคมเกี่ยวกับสิทธิสัตว์และวิธีการปฏิบัติต่อสัตว์อย่างถูกต้องอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากการสร้างมาตรฐานที่ดีจะช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้ทั้งผู้เลี้ยงลิง เกษตรกร และประเทศไทย รวมถึงลดความกังวลของผู้บริโภคในต่างประเทศ

3. ควรมีการสนับสนุนสื่อมวลชนในการเผยแพร่ข้อมูลการใช้สัตว์ในเชิงสังคมและวัฒนธรรมเพิ่มมากขึ้น เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง และช่วยให้คนและสัตว์อยู่ร่วมกันได้อย่างยั่งยืน

4.2.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

1. เพิ่มการศึกษาเชิงเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ที่มีการใช้แรงงานสัตว์ในอุตสาหกรรมว่าจัดการกับประเด็นเรื่องสิทธิและสวัสดิภาพสัตว์อย่างไร

2. เพิ่มการศึกษาเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Approach) เพื่อทำความเข้าใจความสัมพันธ์ในด้านบริบทสังคมและวัฒนธรรมของคนเลี้ยงลิงกับลิงได้มากยิ่งขึ้น

3. เพิ่มการศึกษาเกี่ยวกับลิงในเชิงชีววิทยา สัตวศาสตร์ จิตวิทยาสัตว์ ในการศึกษาผ่านการใช้แนวคิดมนุษย์-สัตว์ศึกษา (Human-Animal Studies) จะช่วยให้สามารถทำความเข้าใจความเป็นธรรมชาติของลิง ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการประกอบสร้างภาพตัวแทน และรับรู้ความหมายเกี่ยวกับตัวลิงของคนในสังคมเพิ่มมากขึ้นได้

4. เพิ่มแนวคิดในสายสัญวิทยา (Semiotics) เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ภาพตัวแทนการใช้แรงงานลิงที่ถูกนำเสนอผ่านสื่อ เพื่อนำไปสู่การเปรียบเทียบกันระหว่างภาพตัวแทนของสื่อต่างประเทศและสื่อไทยว่าแตกต่างกันอย่างไรได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา แก้วเทพ. (2547). การวิเคราะห์หัตถ์ แนวคิดและเทคนิค. กรุงเทพฯ: เลิฟ แอนด์ ลิฟ
- ชัยยศ ยงค์เจริญชัย. (2020). การใช้ลิงขึ้นมะพร้าว ภูมิปัญญาตามวิถีชาวบ้านหรือการทรมานสัตว์. สืบค้นเมื่อ 17 กรกฎาคม 2567, จาก <https://www.bbc.com/thai/thailand-53763690>
- สมชัย สุวรรณบรรณ. (2563). ลิงเก็บมะพร้าวในไทยกับการรณรงค์พิทักษ์สัตว์ในอังกฤษ. สืบค้นเมื่อ 17 กรกฎาคม 2567, จาก <https://www.the101.world/coconut-picking-monkey/>
- สุรเดช โชติอุดมพันธ์. (2560). สัตว์ศึกษา: สูโลกหลังภาพแทน. ใน สุดแดน วิสุทธิลักษณ์ (บรรณาธิการ), **สิ่งสารสัตว์ มานุษยวิทยาว่าด้วยสัตว์และสัตว์ศึกษา**. (น. 201-233). กรุงเทพฯ: คบไฟ.
- เสาวลักษณ์ พันธบุตร. (2560). อยู่อย่างคนร่วมสมัยในยุคดิจิทัล: (Living Contemporarily in the Digital Age). **วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม**, 5(2), 161-167. สืบค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2567, จาก <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jcosci/article/view/111551>
- Bangkokbiznews. (2563). 'อังกฤษ' แบน 'กะทิไทย' ใช้ลิงเก็บมะพร้าว. สืบค้นเมื่อ 17 กรกฎาคม 2567, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/world/887980>
- CEIC Data. (2024). **Thailand Export Sales: Canning Fruits And Vegetables: Coconut Milk**. สืบค้นเมื่อ 17 กรกฎาคม 2567, จาก <https://www.ceicdata.com/en/thailand/industrial-products-export-sales-isic-rev-4/export-sales-canning-fruits-and-vegetables-coconut-milk>
- Chandler, D. (2007). **Semiotics: The basics (2nd ed.)**. London: Routledge.
- Daily Mail. (2024). **How monkeys are being abused to make your coconut milk**. สืบค้นเมื่อ 17 กรกฎาคม 2567, จาก <https://www.dailymail.co.uk/sciencetech/article-13264115/monkeys-abused-coconut-milk-investigation.html>
- Hall, S. (1973). **Encoding and Decoding in the Television Discourse**. Centre for Contemporary Cultural Studies, University of Birmingham.
- Hayward, P. T., Liu, S., Thigpen, A. P., & Hart, L. A. (2022). Animal tourism: Thai caregivers' perspectives on their relationships with elephants and tigers. **Animals: an Open Access Journal from MDPI**, 12(6): 1-19. <https://doi.org/10.3390/ani12060790>
- Hurn, S. (2012). **Humans and other animals: Cross-cultural perspectives on human-animal interactions**. Pluto Press.
- Innis, H. A. (1951). **The Bias of Communication**. Toronto: University of Toronto Press.

เอกสารอ้างอิง

- Jermsittiparsert, K., & Sriyakul, T. (2020). Determinants of quality education in Asian countries: Impact of social globalization, happiness and research and development. *Journal of Security & Sustainability Issues*. https://www.researchgate.net/profile/Kittisak-Jermsittiparsert/publication/338755964_DETERMINANTS_OF_QUALITY_EDUCATION_IN_ASIAN_COUNTRIES_IMPACT_OF_SOCIAL_GLOBALIZATION_HAPPINESS_AND_RESEARCH_AND_DEVELOPMENT/links/5e294855a6fdcc70a143725a/DETERMINANTS-OF-QUALITY-EDUCATION-IN-ASIAN-COUNTRIES-IMPACT-OF-SOCIAL-GLOBALIZATION-HAPPINESS-AND-RESEARCH-AND-DEVELOPMENT.pdf
- Lundblad, M. (2013). *The birth of a jungle: Animality in Progressive-Era U.S. Literature and Culture*. Oxford University Press.
- McCombs, M. E. (2004). *Setting the agenda: The mass media and public opinion*. Polity.
- McLuhan, M. (1964). *Understanding Media: The Extensions of Man*. New York: McGraw-Hill.
- Ngamsnit, S. (2016). Buddhist Innovation for Developing Thailand: A Case Study of The Cattle And Buffalo Bank for Farmers According to His Majesty The King Phumipol Adulyadej Innovative Projects by Tarvorn Chittatavaro-Vongmalai Foundation. *Journal of Buddhist Education and Research*, 2(1), 32-39.
- PETA UK. (2024). *Chained PETA 'Monkeys' Dump Coconuts at Whole Foods*. สืบค้นเมื่อ 17 กรกฎาคม 2567, จาก <https://www.peta.org.uk/blog/monkeys-coconut-dump-whole-foods/>
- Thairath. (2563). *วิถีชีวิตคนไทย ใช้ลิงเก็บมะพร้าวมานานกว่า 100 ปี ไม่ใช่ทรมานสัตว์*. สืบค้นเมื่อ 17 กรกฎาคม 2567, จาก <https://www.thairath.co.th/news/local/bangkok/1884207>
- Voloh, B., Eisenreich, B. R., Maisson, D. J-N., Ebitz, R. B., Park, H. S., Hayden, B. Y., & Zimmermann, J. (2023). *Hierarchical organization of rhesus macaque behavior*. *Oxford Open Neuroscience*. 2, 1-12. <https://doi.org/10.1093/oons/kvad006>
- Wa'Njogu, J. (2009). 6 Representation of Africa in the Western Media: Challenges and Opportunities. In *Media and Identity in Africa* (pp. 76-83). Edinburgh: Edinburgh University Press. <https://doi.org/10.1515/9780748635214-008>